

בימים אלו עת צרה וצוקה לעם ישראל היושב בציון. ונוסף צרה לרבים שנאלצים לשהות במקומות שונים בארצות העמים. וזה ללא תוכנית מסודרת מראש. והם שואלים כיצד הם יכולים להסתדר בארצות העמים ביום שבת קודש במלון ובחוצה לה. הדברים נכתבו כדי לעורר את האנשים, להלכה למעשה יש להתיעץ עם מורה הוראה מובהק.

הדרכה לבני ארץ ישראל הנמצאים ביום שבת קודש בעל בורחם בארצות העמים

גוי שמביא - מה הדין כאשר גוי כן מביא לחדר משהו, או לחילופין כאשר יש צורך במשהו חשוב מאד שנמצא מחוץ לחדר. האם אפשר לבקש מגוי שיביא? כתב המשנ"ב [סימן שכ"ה ס"ב] לצורך שבת - כתבו האחרונים דמ"מ אין להקל אלא בשכר וכיו"ב מהדברים הצריכים בשבת שא"א להיות בלעדם אלא בדוחק קצת אבל דברים שא"צ כ"כ כגון פירות וכיו"ב אין להקל ואפילו אם הוא רוצה להתענג בהם לכבוד שבת ולא יפה עושין המשלחין ע"י א"י מגדנות לאורח ולחתן חוץ לעירוב. עכ"ל.

היוצא מדבריו, כאשר גוי מביא בשבת מחוץ לעירוב (והוא הדין גם מכרמלית), כל דבר שאינו בדרגת צורך עליונה (כמו יין לקידוש, חמין, וכדומה) לביתו של היהודי- אסור להשתמש בזה בשבת. וגם כאשר הביא מיני מגדנות, שיש בהם צורך השבת אבל אפשר בלעדיהם, אסור להשתמש בזה. ולפני שנים רבות שאלתי על בגדי שבת קודש הנמצאים מחוץ למלון, וגוי הכניסם לחדר ביום השבת. והורו לי שבגדי שבת הם צורך גמור, ומותר להשתמש בהם בשבת.

זהירות מהפעלת חשמל בשבת -

הקדמה: כיום ברוב מקומות האירוח וכן בבתים פרטיים ובבתי דירות משותפים, פועלים מערכות חשמל ואלקטרוניים בכל פינה ופינה. ויש צורך לדעת כיצד ואיך להתנהג במלון. גם בבית מלון שמשמש קבוצות יהודיות בזמנים מסוימים, מערכות החשמל פועלות. [גם במקומות אירוח בארץ ישראל, קיימים בעיות במערכות החשמל].

מצלמות - בכל בתי המלון נמצאים מצלמות בכל מקום, כולל בפרוזדורים. מצלמות אלו פועלות בכל מעבר של אדם מולם. הלכה למעשה, הוראת מו"ר מרן הגאב"ד שליט"א היא (והיא תקפה בכל מקום וכל זמן), שמאחר והמצלמות מיועדות לשמירה, והישראל הנמצא כאן מעוניין בשמירה זו, אסור לו לעבור במקום שבו יש מצלמות ולא מועיל כיבוי המסך בלבד, מאחר שהנתונים נשמרים על גבי המחשב.

על כן, כל מי שחושש לשהות במקום אירוח ללא מצלמות - חייב לוודא לפני השבת, שמנתקים לחלוטין את המצלמות עצמן.

אולם ישראל שאינו חושש לשהות במקום ללא מצלמות, אינו צריך לחשוש למצלמות המותקנות על ידי בעלי המלון או בעלי הבתים וכדו' אשר התקינו את המצלמות לצורך שלהם.

תאורה אוטומטית - שטח ציבורי - במקומות רבים בשטחים הציבוריים, האור נדלק על ידי חיישנים החשים קירבה של אדם לידם. וכמובן שהדלקת תאורה בשבת היא יכולה להיות איסור דאורייתא, ויש להיזהר מאד לא להיכנס למקום חשוך שהאור נדלק בו באופן אוטומטי. אלא שאם יש אזור שהוא מואר גם ללא החיישנים

עירוב חצירות - נושא עירובין בבתי מלון [וכן בבית משותף] מורכב ביותר. וכתב מו"ר מרן הגאב"ד רבי מרדכי גרוס שליט"א בספר תורת הדרך [פרק כ"ז ב'] יש מקרים שבהם החדרים בהם אוכלים האנשים השוהים בבית המלון כבתים והפרוזדורים וחדרי המדרגות ושאר המקומות המשותפים כחצר וכמבוי. וע"כ כדי להתיר ולטלטל מחדר לחדר ומחדר לפרוזדור צריכים לעשות עירוב כדין וכו' ויש מקרים בהם מותר לטלטל בבית המלון גם בלא עירוב חצרות וכו' ויש בזה הרבה פרטים וישאל מו"צ הבקי בהלכות אלו. עכ"ל.

למעשה בכל מקום שאין בו עירוב חצרות, אסור להוציא כלום מפתח החדר המושכר לישראל גם לא לפרוזדור המשותף, מאחר שהפרוזדור הוא שטח ציבורי. ודינו כרשות אחרת. בבתי המלון כל שטח המלון הוא שטח ציבורי, והחדרים הם אלו שמושכרים לאורחים. לכן הכנסה והוצאה מכל שטח ציבורי (כגון פרוזדור לחדר) זו הכנסה מכרמלית לרשות היחיד, שהיא אסורה בשבת. ועל כן, גם אין לבקש מעובדי השירות במלון שיביאו שום דבר לחדר, מאחר שדרך כלל אין זה צורך גדול (כמבואר לקמן). בנוסף, אין להוציא מהחדר כל דבר גם לא לחדר של בן משפחה הנמצא בסמוך, מאחר שהפרוזדור הינו שטח ציבורי ודינו ככרמלית.

הפתרון למצב כזה- ישנם חדרים עם דלתות פנימיות משותפות, ויש להקפיד לבקש חדרים כאלו. כמו"כ אפשרי לקבל הסכמה ממנהל המלון או קב"ט המלון (שלהם תמיד יש את האפשרות להיכנס לכל חדר וחדר במלון), לעשות עירוב חצרות לכל באי המלון. ואז כל השטחים הציבוריים הפנימיים הם בתוך שטח העירוב. (אמנם עצה זו דרך כלל לא מעשית, מאחר שמנהלי המלונות לא משתפים פעולה להסכים לזה)

כאשר יש במלון קבוצה מציבור יהודי, וכולם אוכלים מאותו המטבח, אין צורך לעשות עירוב חצרות בשבת- מאחר וכולם ניזונים מאותו אוכל.

אם יש בשטח המלון מגורים לצוות המלון או אורחים גויים נוספים. או לחילופין שישנם עוד אורחים יהודים שלא אוכלים יחד כל אוכל מהמטבח הכללי. יש לקבל את הסכמת מנהל המלון, ולעשות עירוב חצרות.

חשוב מאד לדעת- גם במקום שעשו עירוב חצרות כדין, הוא מועיל אך ורק לשטח הסגור של המלון, ולא לקידמת המלון מעבר ללובי, או לחצרות החיצוניות שבדרך כלל אינם סגורים לחלוטין. על כן, אין לצאת כלל מעבר לדלתות לובי המלון כשהוא נושא משהו.

בנוסף, במקרה כזה, גם אי אפשר שעובדי המלון יביאו כל דבר [כמעט, כפי שכתבנו קודם] לצורך האורחים היהודים, מאחר וזה איסור של הכנסה מכרמלית לרשות היחיד כפי שכתבנו לקמן.

המדליקים את האור (כגון שיש בו חלונות פתוחים לאור יום, או שיש בו גם תאורה שנשארת קבועה כל הזמן) ואין לישראל העובר כל צורך באור הנדלק על ידי החיישנים. ועל כן אינו צריך לחשוש להדלקה זו, מאחר שאין לו כל צורך בה, וודאי אינו רוצה בהדלקה זו. וכך נוהגים הלכה למעשה בכל תפוצות ישראל.

ברזים ומתקני שירותים – באזורים ציבוריים, לעיתים קרובות הברזים, ובחדרי השירותים – המים, זורמים על פי החיישנים המרגישים את האדם המתקרב לחיישנים אלו. כמובן שאין כל צד היתר להשתמש בברזים אלו.

מעליות ומדרגות נעות – אין לעלות בשבת במעלית, גם אם גוי לוחץ על הכפתורים בשביל עצמו. ובוודאי אין כל היתר להעמיד גוי שיעשה את העבודה הזו בשביל ישראל.

במעליות גדולות מאד או במדרגות נעות, בשעת צורך גדול, ישנם המקלים כאשר הגוי עושה את זה בשביל עצמו ולא בשביל הישראל.

דלתות חשמליות – ברבים מבתי האירוח דלתות הכניסה הם חשמליות שמופעלות ע"י מערכת אלקטרונית. אסור לבקש מגוי שיפתח עבורי את הדלת. העצה היא להמתין לכניסת גוי מעצמו, ואז זה מותר לכתחילה להיכנס.

אמירה לעכו"ם – אסור לבקש מגוי שיעשה כל מלאכה בשביל הישראל בין שהיא אסורה מדאוריתא או שאיסורה הוא דרבנן. על כן אי אפשר לבקש מגוי שיפתח את החדר, או שיסיט את וילונות החשמל.

אם הגוי עשה בשביל עצמו, מותר לישראל ליהנות מזה. על כן אפשר לדרת למסעדת המלון ולבקש מים רותחים (כלי המיועד רק למים חמים) שאנשי המלון הכינו את המים האלו עבור כלל האורחים. (וכאמור לעיל, כדי לקחת לחדר צריך עירוב חצרות)

חדרי המלון – ברבים מחדרי האירוח עצמם יש חיישני תיאורה במקומות שונים בחדק, וחובה לכסותם אותם לפני השבת.

דלתות חדרים – ברוב המלונות מנעול הדלת הינו אלקטרוני. וגם במקום שיש מפתח רגיל. זה לא תמיד מועיל. מאחר שלעיתים קרובות יש חיישנים המחוברים למנעול הדלת ומתריעים על דלת פתוחה וכן מאותתים למערכות השונות בחדר שהדלת. ישנם סוגים שונים של מנעולים וישנם פתרונות לכולם. ויש לברר את העניין לפני שבת קודש.

פירוט קצר של סוגי נעילת דלתות – מנעול משולב כרטיס ומפתח – בשימוש עם מפתח, יש לוודא שעדיין אין חיישן חשמלי פועל. באם כן יש חיישן, צריך לבקש מהנהלת המלון לפתוח את מנגנון המנעול, ולנטרל את הסוללות הנמצאים במנגנון. לאחר מכן ניתן להשתמש במפתח הידני.

מנעול בעל כרטיס אלקטרוני בלבד – הפתרון היחיד הוא כיסוי עם דבק של צדי הדלת כדי שהמנגנון לא יפעל כלל [הדלת נראית סגורה, אבל אינה נעולה]. לחליפין ניתן להוציא את לשונית המנעול ולהשאיר כך את הדלת כל השבת [הדלת נשארת פתוחה כל השבת]. באם החדר נשאר פתוח כל השבת, כמובן שיש לאחסן לפני שבת את כל דברי הערך בכספת החדר או המלון... כמו"כ ברגע שדלת החדר בעצם נשארת פתוחה כל השבת, אנו חוזרים שוב לשאלת המצלמות בפרוזדורים: האם גם במקרה זה, הוא, האורח,

באמת אינו מעוניין במצלמות בטיחות...?

מקרר – דרך כלל בכל פתיחת דלת נדלקת נורה, ויש למצוא דרך לנתק את הנורה לפני שבת. ישנם מקררים שבהם קל לבטל זאת: הדלקת האור מופעלת ע"י מפסק קטן הנראה לעין, ועל ידי כיסוי המפסק בעש"ק בדבק סלטייפ – נפתרת הבעיה. אלא שישנם גם מקררים בהם מנגנון הכבוי והדלקה נמצא בדופן הדלת ואינו בולט בקלות לעין, אך בחיפוש דקדקני ניתן למצאו. הפתרון היחיד לכך הוא לחפש את מנגנון הכבוי, ולשים עליו מגנט פשוט [כל מגנט פרסום]. כך, פתיחת הדלת וסגירתה לא ישפיעו על הדלקת האור. (לעניין מערכות אלקטרוניות הקיימות במקרר הביתי, במקרר של מלון אין אותם ועל כן אין לחשוש להם.)

ארונות – ברבים ממקומות האירוח האור נדלק בפתיחת הדלת, הפתרון לכך פשוט מאד. לכסות את הכפתורים בדבק [סולטייפ]. דלת עם מנעול רגיל – בדרך כלל היא ללא כל חשש בשבת.

מזגן – ישנם מלונות שהמזגן מושפע ישירות מפתיחה וסגירה של דלתות החדר והחלונות. על לכן יש לבדוק לפני שבת את השפעת הפתיחה שלהם על המזגן. במידה וכן יש השפעה בפתיחה וסגירה, את החלונות אין לפתוח כלל. ודלת הכניסה יש להניח מגנט על מיקום חיישן הנמצא בדלת הכניסה. (ניתן למצוא את המיקום המדויק, על ידי העברת מגנט לאורך המשקוף עד שמתחיל המזגן לפעול.)

תאורה – ישנם חדרים בהם חלק מתאורת החדר מופעל על ידי חיישנים. ניתן לכסות את החיישנים עם נייר דבק.

הדלקת נר שבת קודש

ברוב בתי המלון לא מאפשרים הדלקת נרות בחדרי האורחים. אבל כן מאפשרים הדלקה בזמן שהאורח נמצא בחדר. על כן כאשר אוכלים את סעודת השבת בחדר אין בעיה כלל להדליק נר בחדר.

אם לא אוכלים בחדר, אין להדליק נר בברכה במקום אחר. (יש המדליקים בברכה על אור חשמל, אבל זה רק כאשר מדובר בנורת ליבון. אלא שכיום רוב הנורות הם נורות לד, ועליהם ודאי אי אפשר לברך)

מספר הערות על המאמר הקודם:

א. **אגוזים שקדים וכו'** – לא קלויים מותר לכתחילה. [כוונתנו, מאחר שבקלויים לעיתים יש תוספים של שמן ותבלינים שונים, ובהם אי אפשר להשתמש. אבל קלויים עם קמח ומלח בלבד, והם מחברות גדולות, מותר מעיקר הדין]

ב. **ציפוי בנייר כסף** – העיר לי הגאון רבי אריה שולמן שליט"א רבה של קרית יערים – טלז סטון. שישנם סוגי נייר כסף שיש בהם חורים קטנים, ויש לבדוק לפני השימוש.

ג. **נייר אפיה על אינדוקציה** – כתב לי הגאון הנ"ל בשם מרן הגריש"א זצוק"ל שזה לא מועיל. אומנם ההוראה המקובלת שכן ניתן להשתמש בנייר אפיה לחצוץ באינדוקציה. וכן מורה מו"ר מרן הגאון ד"ר שליט"א.

ד. **שימוש בקומקום בחדר המלון** – כתבנו שמצד הדין מותר להשתמש וירא שמים יחשוש להכשיר. ויש שכתבו שראוי מעיקר הדין להכשיר. ורק במקום צורך גדול, ניתן להקל ללא הכשרה.

ה. **שימוש בכלי המקום** – מאחר שיש פרטים רבים כיצד ואין להכשיר כלים אלו. ראוי לא להשתמש בהם, ולהשתמש רק בחדשים.